

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

VEDAT DOĞRU / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 2469/10)

KARAR

STRAZBURG

5 Nisan 2016

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Vedat Doğru / Türkiye davasında,

Başkan,

Julia Laffranque,

Yargıçlar,

Işıl Karakaş,

Valeriu Griçco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü*, Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 15 Mart 2016 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (2469/10 No.'lu) davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Vedat Doğru'nun ("başvuran") 25 Aralık 2009 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosu'na bağlı Avukatlar, M. Hanbayat ve M. A. Kırdök tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru, 9 Temmuz 2012 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran, 1977 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

A. Başvuranın tutuklanması

5. 17 Mart 2009 tarihinde, Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi Hâkimi, 1993 ve 1994 yıllarında ulusal toprakların bölünmesine yol açmayı hedefleyen faaliyetlerde bulunduğu şüphesiyle, başvuran hakkında yakalama emri çıkarmıştır.

6. Başvuran, 15 Mayıs 2009 tarihinde, Erzurum'dan yaklaşık 1.200 km uzaklıkta bulunan, İstanbul'un bir mahallesi olan Tuzla'da yakalanmış ve Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi huzuruna çıkarılmıştır. Hâkim, bu vesileyle, başvuranın, hakkında yakalama emri çıkarılmış kişi olduğunu tespit etmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ("CMK") 94. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, hâkim yirmi dört saat içinde Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmasını sağlamak amacıyla ilgilinin tutuklanmasına karar vermiştir.

7. Başvuranın avukatı, 12 Haziran 2009 tarihinde yakalama emrine itiraz etmiştir. Söz konusu avukat, müvekkilinin İstanbul'da, Maltepe Cezaevi'nde 15 Mayıs 2009 tarihinden beri tutuklu bulunduğunu ve Erzurum'a halen sevk edilmediğini belirterek, ilgilinin en kısa süre içinde Erzurum'a sevkini talep etmiştir.

8. Erzurum Cumhuriyet Savcılığı, 25 Haziran 2009 tarihinde Tuzla Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, ilgilinin ifadesinin alınmasını ve serbest bırakılmasını talep etmiştir.

9. Başvuran, 26 Haziran 2009 tarihinde Kartal Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Aynı gün başvuran, Kartal Sulh Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmış ve mahkeme, başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir.

10. Yine aynı gün, Erzurum Cumhuriyet Savcısı, başvuran hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir. Savcı, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın, ilgiliye atfedilen aynı suçlar ile ilgili olarak 15 Temmuz 1994 tarihinde verildiğini belirtmiştir.

11. Başvuran, ancak Kartal Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararının ardından üç gün sonra, 29 Haziran 2009 tarihinde serbest bırakılmıştır.

B. Başvuran tarafından açılan tazminat davası

12. Başvuran, 7 Temmuz 2010 tarihinde, CMK'nın 141. maddesine dayanarak Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nde tazminat davası açmıştır. Başvuran, maddi tazminat olarak 5.000 Türk lirası (TRY - söz konusu dönemde yaklaşık 2.564 avro), manevi tazminat olarak 15.000 TRY (söz konusu dönemde yaklaşık 7.692 avro) ve bu meblağlar üzerinden gecikme faizlerinin ödenmesini talep etmiştir. Başvurusu çerçevesinde, başvuran, kendi bakış açısına göre, Kartal Sulh Ceza Mahkemesi'nin serbest bırakılmasına ilişkin verdiği kararın aksine, 26 Haziran'dan 29 Haziran 2009 tarihine kadar tutukluluk halinin devam etmesinin ve aşırı uzun olarak nitelendirdiği tutukluluk süresinin haksız bir muamele teşkil ettiğini iddia etmiştir.

13. 15 Eylül 2011 tarihli kararla, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi, ilgilinin 15 Mayıs 2009 ve 29 Haziran 2009 tarihleri arasındaki tutukluluğunun yasaya aykırı olduğu sonucuna varmıştır. Söz konusu mahkeme, başvurana maddi tazminat olarak 798,94 TRY (ilgili dönemde yaklaşık 327 avro), manevi tazminat olarak 1.200 TRY (ilgili dönemde yaklaşık 492 avro) ve bu meblağlar üzerinden gecikme faizlerinin ödenmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

14. Bilinmeyen bir tarihte, başvuran bu karara karşı temyize başvurmuştur.

15. 27 Mayıs 2013 tarihli kararla, Yargıtay, başvuran tarafından yapılan temyiz başvurusunu reddetmiştir.

II. İLGİLİ İ HUKUK VE UYGULAMASI

16. Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olduğu şekliyle, CMK'nın somut olaya ilişkin hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 94

"Hâkim veya mahkeme tarafından verilen yakalama emri üzerine soruşturma veya kovuşturma evresinde yakalanan kişi, en geç yirmi dört saat içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılamıyorsa, aynı süre içinde en yakın sulh ceza hâkimi önüne çıkarılır; serbest bırakılmadığı takdirde, yetkili hâkim veya mahkemeye en kısa zamanda gönderilmek üzere tutuklanır."

Madde 98

"Soruşturma evresinde çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından yakalama emri düzenlenebilir. (...)"

Madde 141 ř 1 d)

" 1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

(...)

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

(...)

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler."

Madde 142 ř 1

"Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir."

17. Mahkeme, CMK'nın 94, 141 ve 142. maddelerinin yorumlanması ve uygulanması konusunda Türk Yargıtayı'nın içtihadının bir özeti için *Salih Salman Kılıç/Türkiye* kararına (No. 22077/10, ř 11, 5 Mart 2013) atıfta bulunmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. HÜKÜMET'İN İTİRAZLARI HAKKINDA

A. Başvuru formunun uzunluğuna ilişkin itiraz hakkında

18. Hükümet, başvuran tarafından ifade edilen olaylar ve şikâyetlerin başvuru formunda özet olarak sunulmaksızın, yirmi sayfa halinde dile getirildiğı gerekçesiyle, dava açılmasına ilişkin pratik yönergenin 11. paragrafı ile Mahkeme İçtüzüğü'nün 47. maddesi bakımından Mahkeme'ye

usulüne uygun şekilde başvurulmadığını ileri sürmektedir. Hükümet bu bağlamda, başvuru formunun başvuranın avukatları tarafından doldurulduğunu belirtmekte ve dolayısıyla, başvuru formunun İçtüzüğü'nün 47. maddesinin gerekliliklerini yerine getirmemesi için herhangi bir sebebin bulunmadığı kanısına varmaktadır. Hükümet bu nedenle, Mahkeme'yi başvuruyu reddetmeye davet etmektedir.

19. Başvuran, Hükümet'in iddiasına itiraz etmektedir.

20. Mahkeme, mevcut davanın kendisine sunulması sırasında yürürlükte olduğu şekliyle, İçtüzüğü'nün 47. maddesine göre, her türlü başvuru formunun özellikle, olayların bir özetini, ihlal edildiği iddia edilen Sözleşme maddesi ya da maddelerinin bir özetini ve ilgili argümanları içermesi gerektiğini hatırlatmaktadır.

21. Somut olayda Mahkeme, başvuru formu çerçevesinde, başvuran tarafın olayları açıkça anlattığını ve şikâyetçi olduğu Sözleşme ihlallerini açık bir şekilde belirttiğini kaydetmektedir. Dolayısıyla, Mahkeme, başvuranın şikâyetlerinin İçtüzüğü'nün 47. maddesinin 1. fıkrasına uygun olarak ileri sürüldüğünü saptamaktadır. Hükümet tarafından ileri sürülen pratik yönergenin hükmüne ilişkin olarak Mahkeme, Hükümet'in bu konudaki değerlendirmesinin Sözleşme'nin 35. maddesinde ifade edilen kabul edilebilirlik kriterleri arasında yer almadığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla, Hükümet'in yalnızca mevcut başvurunun çok uzun yazıldığı gerekçesiyle reddedilmesini talep etmesi için herhangi bir dayanağı bulunmamaktadır. Bu sebeple, Hükümet'in bu konudaki görüşlerini dikkate almamak gerekmektedir (bk., aynı anlamda, *Levent Bektaş/Türkiye*, No. 70026/10, § 31, 16 Haziran 2015).

B. İç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itiraz hakkında

22. Hükümet aynı zamanda, iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin kabul edilemezlik itirazı ileri sürmektedir. Hükümet, başvuran tarafından açılan tazminat davasının Yargıtay önünde derdest olduğunu belirtmekte ve Mahkeme'yi Sözleşme'nin 5. maddesinin 1 ve 3. fıkraları açısından ilgili tarafından sunulan şikâyetleri reddetmeye davet etmektedir.

23. Başvuran, Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

24. Mahkeme, Yargıtay'ın 27 Mayıs 2013 tarihinde verdiği kararla, 15 Eylül 2011 tarihli kararı onadığını tespit etmektedir. Dolayısıyla, Hükümet'in bu itirazını da reddetmek gerekmektedir.

II. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

25. Başvuran, Sulh Ceza Mahkemesi'nin, yirmi dört saat içinde Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmasını sağlamak amacıyla tutuklanmasına karar vermesine rağmen, kırk beş gün boyunca Maltepe Cezaevi'nde tutuklu kalmasından şikâyet etmektedir. Başvuran aynı zamanda, ancak serbest bırakılmasına hükmeden kararın ardından üç gün sonra serbest bırakılmasından şikâyetçi olmaktadır. Başvuran bu bağlamda, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmektedir. Söz konusu maddenin somut olaya ilişkin kısımları aşağıdaki gibidir:

"1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

(...)

c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

(...)"

26. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

27. Başvurana CMK'nın 141. maddesine dayanılarak tazminat bağlamında bir meblağ ödenmesi nedeniyle, Mahkeme, esas hakkındaki incelemesi bağlamında bu sorunun değerlendirilmesinin uygun olacağı kanısına varmaktadır. Bu şikâyetlerin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve diğer

yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, Mahkeme, bu şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas hakkında

28. Mahkeme, başvuranın iki sebeple Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini ileri sürdüğünü kaydetmektedir. İlk olarak, ilgili, Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi'nin, yirmi dört saat içinde Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmasını sağlamak amacıyla tutuklanmasına karar verdiği gerekçesiyle, 15 Mayıs 2009 ve 29 Haziran 2009 tarihleri arasında Maltepe Cezaevi'nde geçirdiği tutukluluk sürecinin yasaya aykırı olmasından şikâyet etmektedir. İkinci olarak, başvuran, gecikmeli olarak serbest bırakılması sebebiyle söz konusu maddenin ihlal edildiği kanaatindedir.

29. Hükümet, başvuranın, iç hukukta uygulanabilir olan kurallara, yani CMK'nın 94. maddesine uygun olarak yetkili hâkim kararıyla yakalandığını ve tutuklandığını ileri sürmektedir. Başvuranın gecikmeli olarak serbest bırakılmasına ilişkin olarak, Hükümet bu konudaki üzüntüsünü dile getirmektedir.

30. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin, temel haklardan biri olan özgürlük ve güvenlik hakkını güvence altına aldığını hatırlatmaktadır. Bu hak, Sözleşme anlamında "demokratik bir toplumda" çok büyük bir önem arz etmektedir (bk., diğer birçok karar arasında, *De Wilde, Ooms ve Versyp/Belçika*, 18 Haziran 1971, § 65, A serisi No. 12, ve *Medvedyev ve diğerleri/Fransa* [BD], No. 3394/03, § 76, AİHM 2010). Söz konusu hak esasen, keyfî veya haksız şekilde özgürlükten yoksun bırakmaya karşı kişiyi korumayı amaçlamaktadır (*McKay/Birleşik-Krallık* [BD], No. 543/03, § 30, AİHM 2006-X).

31. Mahkeme aynı zamanda, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin gerekliliklere riayet edilmesi haricinde, herkesin, özgürlüğünden mahrum olmama ya da yoksun bırakılmama anlamında (*Weeks/Birleşik Krallık*, 2 Mart 1987, § 40, A serisi No. 114, ve *Sara/Moldova Cumhuriyeti*,

No. 45175/08, § 26, 20 Ekim 2015) bu hakkın sağladığı korumadan yararlanma hakkına sahip olduğunu yeniden ifade etmektedir.

32. Mahkeme son olarak, bu hükümde kullanılan "yasanın öngördüğü usule uygun olarak" ifadesinin aslında, ulusal mevzuata atıfta bulunduğunu ve usul gibi esasa ilişkin hukuk kurallarına uyma yükümlülüğü getirdiğini hatırlatmaktadır. Her ne kadar iç hukuku yorumlama ve uygulama görevi öncelikle ulusal mercilere, bilhassa mahkemelere ait olsa da, iç hukuk kurallarına uyulmaması Sözleşme ihlaline yol açtığı takdirde durum farklı olacaktır. Özellikle, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihtilaf konusu olduğu davalarda böyle bir durum söz konusu olmaktadır ve Mahkeme, iç hukuka uyulup uyulmadığını araştırmak için belli ölçüde bir denetim uygulamalıdır (*Creangă/Romanya* [BD], No. 29226/03, § 101, 23 Şubat 2012, ve *Alouache/Fransa*, No. 28724/11, § 40, 6 Ekim 2015). Bu karara varırken, Mahkeme, olayların meydana geldiği dönemde mevcut olduğu şekliyle, söz konusu hukuki durumu dikkate almalıdır (yukarıda anılan *Sara* kararı, § 27).

33. Mevcut davayı yeniden ele alarak, Mahkeme, 17 Mart 2009 tarihinde Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi Hâkimi'nin, 1993 ve 1994 yıllarında ulusal toprakların bölünmesine yol açmayı hedefleyen faaliyetlerde bulunduğu şüphesiyle, başvuran hakkında yakalama emri çıkardığını kaydetmektedir. Mahkeme yine, başvuranın Erzurum'dan yaklaşık 1.200 km uzaklıkta bulunan, İstanbul'un bir mahallesi olan Tuzla'da 15 Mayıs 2009 tarihinde yakalandığını ve yakalama emrini veren hâkimin huzuruna yirmi dört saat içinde çıkarılamaması nedeniyle, ilgilinin Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi huzuruna çıkarıldığını ve söz konusu hâkimin, yirmi dört saat içinde Erzurum'a sevk edilmesi amacıyla başvuranın tutuklanmasına karar verdiğini kaydetmektedir. Mahkeme bununla birlikte, bu sevk gerçekleştirilmediğini ve başvuranın kırk beş gün boyunca Maltepe Cezaevi'nde kaldığını tespit etmektedir. Mahkeme aynı zamanda, başvuranın serbest bırakılmasına hükmeden Kartal Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilen 26 Haziran 2009 tarihli karara rağmen, ilgilinin ancak 29 Haziran 2009 tarihinde serbest bırakıldığını saptamaktadır.

34. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası açısından somut olayda ortaya çıkan ilk sorunun, başvuranın maruz kaldığı özgürlükten yoksun bırakmanın yasaya uygun olup olmadığı hususu olduğu kanaatine varmaktadır. Söz konusu özgürlükten yoksun bırakma gerçekte, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi kapsamına girmektedir, zira başvuran, "suç" işlediğine dair hakkında şüphelenildiği gerekçesiyle "yetkili adli merci huzuruna çıkarılması amacıyla" yakalanmış ve tutuklanmıştır. Dolayısıyla geriye, ilgilinin Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası anlamında "yasanın öngördüğü usule uygun olarak" özgürlüğünden yoksun bırakılıp bırakılmadığını araştırmak kalmaktadır. Mahkeme ardından, somut olayda ileri sürülen ikinci sorunu, yani ilgilinin 26 Haziran 2009 ve 29 Haziran 2009 tarihleri arasında maruz kaldığı tutukluluğun yasaya uygun olup olmadığını inceleyecektir.

35. Mevcut durumda, Mahkeme, 15 Eylül 2011 tarihli kararla, Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'nin, serbest bırakılmasının ardından başvuran tarafından açılan tazminat davası çerçevesinde, ilgilinin 15 Mayıs 2009 ve 29 Haziran 2009 tarihleri arasındaki tutukluluğunun yasaya aykırı olduğu sonucuna vardığını ve 27 Mayıs 2013 tarihli kararla, Yargıtay'ın bu kararı onadığını tespit etmektedir.

36. Mahkeme, iddia edilen Sözleşme ihlalinin düzeltme görevinin öncelikle ulusal makamlara ait olduğunu hatırlatmaktadır. Bu bağlamda, bir başvuranın iddia edilen ihlalden dolayı "mağdur" olduğunu ileri sürüp süremeyeceği meselesi, Sözleşme bakımından yargılamanın tüm aşamalarında ortaya çıkmaktadır. Ulusal makamların, açıkça ya da özünde, Sözleşme'nin ihlal edildiğini kabul etmedikleri, ardından bu ihlali telafi etmedikleri sürece, başvuran lehine olan bir karar ya da tedbir ilke olarak, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca ilgiliyi "mağdur" sıfatından yoksun bırakmak için yeterli olmamaktadır (*Kurić ve diğerleri/Slovenya* [BD], No. 26828/06, § 259, AİHM 2012 (alıntılar)).

37. Dolayısıyla, bir yandan, Sözleşme ile korunan bir hakkın ihlal edildiğinin ulusal merciler tarafından en azından özünde kabul edilip edilmediğini ve diğer yandan, söz konusu ihlalin telafi edilme yolunun uygun ve yeterli olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini denetleme

görevi Mahkeme'ye aittir (bk., özellikle, *Scordino/İtalya (No. 1)* [BD], No. 36813/97, § 193, AİHM 2006-V).

38. Bu durumda, Mahkeme, ulusal merciler tarafından yapılan ihlal tespitinin Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası bağlamındaki şikâyetlerle ilgili olarak tartışmaya mahal vermediği, zira yerel mahkemelerin - son olarak Yargıtay'ın - ilgilinin tutukluluğunun yasaya aykırı olduğu sonucuna ulaştıkları kanaatine varmaktadır.

39. Geriye, Yüksek Mahkeme kararının başvuran için uygun ve yeterli bir telafi yolu teşkil edip etmediğini araştırmak kalmaktadır.

40. Bu bağlamda, Mahkeme, ulusal makamların tespit edilen ihlalin telafisi bağlamında bir başvurana tazminat ödenmesine karar vermeleri halinde, kendisinin söz konusu tazminat miktarını incelemesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Bu incelemeyi yaparken, Mahkeme, benzer davalarda uyguladığı kendi içtihadını dikkate alacak ve benzer bir durumda ödenmesine karar verdiği meblağı elinde bulunan unsurlara dayanarak değerlendirecektir. Bu durum, iki meblağın mutlaka aynı olması gerektiği anlamına gelmemektir. Dahası, Mahkeme, seçilen telafi yolu ve Sözleşme ile güvence altına alınan hak ve özgürlüklere saygı duyulmasını sağlama görevinin öncelikle kendilerine ait olması sebebiyle, ulusal mercilerin söz konusu telafi yoluna karar verme hızları da dâhil olmak üzere, davanın kendine özgü koşullarının tamamını göz önünde bulunduracaktır. Bu nedenle, ulusal düzeyde ödenmesine karar verilen meblağ, incelenen davaya özgü koşullar dikkate alındığında açıkça yetersiz olmamalıdır (bk., diğer kararlar arasında, yukarıda anılan *Scordino (No. 1)*, §§ 178-203, *Cocchiarella/İtalya* [BD], No. 64886/01, §§ 65-107, AİHM 2006-V, *Becová/Slovakya* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 23788/06, 18 Eylül 2007, *Kormoš/Slovakya*, No. 46092/06, § 73, 8 Kasım 2011, *Žúbor/Slovakya*, No. 7711/06, § 63, 6 Aralık 2011, ve *Horváth/Slovakya*, No. 5515/09, § 93, 27 Kasım 2012).

41. Somut olayda, Mahkeme, ulusal mahkemelerin başvurana maddi tazminat olarak 798,94 TRY (yaklaşık 327 avro), manevi tazminat olarak 1.200 TRY (yaklaşık 492 avro) ve bu meblağlar üzerinden gecikme faizlerinin ödenmesine karar verdiklerini kaydetmektedir. Benzer bir

davadaki kendi içtihadını (*Salih Salman Kılıç/Türkiye*, No. 22077/10, § 36, 5 Mart 2013 davasında Mahkeme'nin verdiği karar ile kıyaslayınız) dikkate alarak, Mahkeme, bu meblağların incelenen dava koşulları bakımından açıkça yetersiz olduğu kanısına varmaktadır.

42. Dolayısıyla, Mahkeme, maruz kalınan tutukluluk nedeniyle tazminat bağlamında bir meblağ ödenmesine rağmen, başvuranın yine Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlalinden dolayı "mağdur" olduğunu ileri sürebileceği kanaatine varmaktadır.

43. Mahkeme, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olduğu şekliyle, CMK'nın 94. maddesine göre, yakalama emri gereğince yakalanan kişinin yirmi dört saat içinde yetkili hâkim ya da mahkeme huzuruna çıkarılamaması durumunda, aynı süre içinde en yakın Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi önüne çıkarılması gerektiğini ve yakalanan kişinin serbest bırakılmaması halinde yetkili hâkim veya mahkemeye en kısa zamanda gönderilmek üzere tutuklanması gerektiğini tespit etmektedir.

44. Mahkeme, bu hükmün, yetkili hâkim veya mahkemeye en kısa sürede sevk edilmeyi gerektirdiğini kaydetmektedir. Mahkeme bu durumda, Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi'nin yirmi dört saat içinde Erzurum'a sevk edilmesi amacıyla başvuranın tutuklanmasına karar verdiğini tespit etmektedir. Oysa başvuranın bu süre içinde Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmediğini tespit etmek gerekmektedir. Ulusal mahkemelerin nazarında olduğu gibi, Mahkeme nazarında da bu durumun, CMK'nın 94. maddesinde belirtilen, en kısa sürede sevk edilme gerekliliğini karşıladığı kabul edilemeyecektir.

45. Böylelikle Mahkeme, Tuzla'da yakalanmasının ardından başvuranın maruz kaldığı özgürlükten yoksun bırakmanın iç hukuka uygun olmadığı kanısına varmaktadır. Mahkeme dolayısıyla, ilgilinin Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası anlamında "yasanın öngördüğü usule uygun olarak" özgürlüğünden yoksun bırakılmadığını tespit etmektedir.

46. Başvuranın serbest bırakılmasındaki üç günlük gecikmeye ilişkin olarak, Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasında yer alan özgürlük hakkına ilişkin istisnalar listesinin ayrıntılı bir nitelik taşıdığını ve yalnızca dar bir yorumun, hiç kimsenin keyfi olarak özgürlüğünden yoksun

bırakılmamasını sağlama yönündeki bu hükmün amacına uygun olduğunu hatırlatmaktadır (*Labita/İtalya* [BD], No. 26772/95, § 170, AİHM 2000-IV).

47. Davanın kendine özgü koşullarında, Mahkeme, Kartal Sulh Ceza Mahkemesi kararının ardından üç gün boyunca başvuranın tutukluluğunun devam etmesinin, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının bentlerinden birinin kapsamına girmediğini tespit etmektedir (bk., diğer birçok karar arasında, *Giulia Manzoni/İtalya*, 1 Temmuz 1997, § 25, Karar ve hükümlerin derlemesi 1997-IV, yukarıda anılan *Labita* kararı, §§ 171-173, *Mancini/İtalya*, No. 44955/98, § 24, AİHM 2001-IX, *Bojinov/Bulgaristan*, No. 47799/99, §§ 32-40, 28 Ekim 2004, ve *Ladent/Polonya*, No. 11036/03, §§ 81-84, 18 Mart 2008).

48. Bu nedenle, Mahkeme, başvuranın maruz kaldığı özgürlükten yoksun bırakmanın ve yukarıda belirtilen dönem boyunca ilgilinin tutukluluk halinin devam etmesinin yasaya aykırı olması sebebiyle Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN 3. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

49. Başvuran, Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi'nin, üzerine atılı suçlar hakkında kendisini sorgulamadığı ve kendisinin hakkında yakalama emri çıkarılan kişi olduğundan emin olmak ve yetkili hâkim ya da mahkeme huzuruna çıkarılması için tutuklanmasına karar vermek amacıyla yalnızca kimliğini tespit ettiği gerekçesiyle, yasayla adli görev yapmaya yetkili kılınmış bir hâkim tarafından tutuklanmamasından şikâyet etmektedir. Başvuran, tutukluluk süresinden de şikâyetçi olmaktadır. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği kanısına varmaktadır. Söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

"İşbu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulan herkesin derhal bir yargıç veya yasayla adli görev yapmaya yetkili kılınmış sair bir kamu görevlisinin önüne çıkarılması zorunlu olup, bu kişi makul bir süre içinde yargılanma ya da yargılama süresince serbest bırakılma hakkına sahiptir. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminat şartına bağlanabilir."

A. Kabul edilebilirlik hakkında

50. Bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, Mahkeme, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas hakkında

51. Hükümet, kendi bakış açısına göre, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına uygun olarak, başvuranın yakalanmasının hemen ardından sulh hâkimi önüne çıkarıldığını ileri sürmektedir. Hükümet, bu hâkimin, başvuranın Erzurum'a sevk edilmesi amacıyla tutuklanmasına karar verdiğini ve ilgilinin serbest bırakılmasına karar verme yetkisine sahip olduğunu belirtmektedir.

52. Başvuran, kendi iddialarını savunmaya devam etmektedir.

53. İlgilinin Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edilmesi nedeniyle "mağdur" olduğunu ileri sürüp süremeyeceği hususuna ilişkin olarak, Mahkeme, yukarıda 36-42. paragraflarda vardığı tespitlerine atıfta bulunmaktadır.

54. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasının, suç işlediğinden şüphelenildiği gerekçesiyle yakalanan veya tutuklanan kişileri keyfi ya da haksız şekilde özgürlüğünden yoksun bırakmaya karşı güvenceler sunduğunu hatırlatmaktadır. Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi ile bir bütün oluşturan bu hüküm esasen, tutukluluk süresinin makul olmadığı tarihten itibaren serbest bırakılmayı zorunlu kılma amacı taşımaktadır. Yukarıda anılan Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasında yer alan ilk ifadeler, söz konusu kişinin adli bir makama erişimini güvence altına almamakla yetinmemektedir; bu ifadeler, söz konusu kişinin huzuruna çıkarıldığı hâkime, tutukluluğun lehine ya da aleyhine olan koşulları inceleme, tutukluluğu haklı gösteren nedenlerin varlığıyla ilgili hukuki kriterlere göre karar verme ve bu tür sebepler bulunmadığında, kişinin serbest bırakılmasına karar verme yükümlülüğü getirmeyi amaçlamaktadır. Başka bir deyişle, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası,

hâkimin tutukluluğun yerindeliliğini incelemesini gerektirmektedir (*Abdulsitar Akgül/Türkiye*, No. 31595/07, § 19, 25 Haziran 2013).

55. Mahkeme, CMK'nın 94. maddesine göre, yakalama emri gereğince yakalanan kişinin yirmi dört saat içinde yetkili hâkim ya da mahkeme huzuruna çıkarılamaması durumunda, aynı süre içinde en yakın Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi önüne çıkarılması gerektiğini ve aynı hükme göre, yakalanan kişinin serbest bırakılmaması halinde yetkili hâkim veya mahkemeye en kısa zamanda gönderilmek üzere tutuklanması gerektiğini tespit etmektedir. Somut olayda Mahkeme, yakalanmasının ardından başvuranın Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi huzuruna çıkarıldığını ve söz konusu hâkimin, yirmi dört saat içinde yetkili adli makama, yani Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesi amacıyla ilgilinin tutuklanmasına karar verdiğini saptamaktadır. Mahkeme, başvuranın tutuklanmasına karar veren Tuzla Sulh Ceza Mahkemesi Hâkimi'nin ilgilinin serbest bırakılmasına karar verme yetkisine sahip olduğunu kaydetmektedir (yukarıda anılan *Salih Salman Kılıç* kararı, § 26, ve yukarıda anılan *Abdulsitar Akgül* kararı, § 20). Mahkeme dahası, bu hâkimin, başvuranın hakkında yakalama emri çıkarılan kişi olduğundan emin olmak ve söz konusu emri kendisine tebliğ etmek için ilgilinin kimliğini kontrol etmekte yetindiğini tespit etmektedir. Mahkeme gerçekte, hâkimin başvuranın ifadelerini almadığı, ilgilinin tutukluluğun lehine veya aleyhine olan koşulları incelemeyeceği ve dolayısıyla ihtilaf konusu tutukluluğun yerindeliliğini hiçbir şekilde incelemeyeceği kanaatine varmaktadır. Mahkeme, başvuranın bu hâkim huzuruna çıkarılmasına ilişkin koşulların, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına riayet edilmesini sağlamaya imkân vermediği kanısına varmaktadır (yukarıda anılan *Abdulsitar Akgül* kararı, § 20).

56. Mahkeme, başvuranın tutukluluğunun yerindeliliğinin, ancak ilgilinin yakalanmasının ardından kırk bir gün sonra, 26 Haziran 2009 tarihinde incelendiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla, ilgilinin Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrası anlamında "derhal" hâkim önüne çıkarılmadığı sonucuna varmak gerekmektedir.

57. Bu nedenle Mahkeme, bu hükmün ihlal edildiği kanaatine varmaktadır.

IV. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN 4. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

58. Başvuran genel biçimde, tutukluluk kararına karşı başvurabileceği etkin bir hukuk yolunun bulunmaması sebebiyle, Sözleşme'nin 5. maddesinin 4. fıkrasının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

59. Somut olayda, Mahkeme, başvuranın şikâyetini hiçbir şekilde desteklemediğini ve Sözleşme'nin 5. maddesinin 4. fıkrasının yerel makamlar tarafından ihlal edildiğini gösteren herhangi bir unsur sunmadığını tespit etmektedir.

60. Bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ile 4. fıkrası uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

V. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN 5. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

61. Başvuran son olarak, Sözleşme'nin 5. maddesinin 5. fıkrası açısından, tazminat elde etmek için herhangi bir hukuk yoluna sahip olmamasından şikâyet etmektedir.

62. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 5. fıkrasında belirtilen tazminat hakkının, bu hükmün diğer paragraflarından birinin ihlal edildiğinin ulusal bir makam ya da Sözleşme kuruluşları tarafından tespit edilmesini gerektirdiğini hatırlatmaktadır (*N.C./İtalya* [BD], No. 24952/94, § 49, AİHM 2002-X). Somut olayda, Mahkeme'nin Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. ve 3. fıkralarının ihlal edildiği sonucuna varması sebebiyle, geriye başvuranın maruz kalınan zarar için tazminat talep etme imkânına sahip olup olmadığını belirlemek kalmaktadır.

63. Mahkeme, CMK'nin 141. maddesinin, koruma tedbiri olarak tutuklamaya maruz kalan bir kişi için sınırlı bir şekilde belirtilen bazı durumlarda tazminat talep etme imkânını öngördüğünü tespit etmektedir.

Mahkeme, başvuranın böylelikle Kartal Ağır Ceza Mahkemesi önünde bu maddeye dayanarak tazminat davası açtığını, söz konusu mahkemenin ilgiliye maddi tazminat olarak 798,94 TRY, manevi tazminat olarak 1.200 TRY ve bu meblağlar üzerinden gecikme faizlerinin ödenmesi gerektiği kanısına vardığını ve Yargıtay'ın bu mahkeme tarafından verilen kararı onadığını saptamaktadır.

64. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın tazminat elde etmek için bir hukuk yoluna sahip olduğu kanısına varmaktadır. Bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

VI. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

65. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

66. Başvuran, maruz kaldığı kanaatine vardığı manevi zarar bağlamında 10.000 avro talep etmektedir.

67. Hükümet, bu meblağı kabul etmemektedir.

68. Hakkaniyete uygun olarak, Mahkeme, başvurana maruz kaldığı manevi zarar bağlamında 9.250 avro ödenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

B. Masraf ve giderler

69. Başvuran aynı zamanda, avukatlık masrafları için 4.720 TRY, tercüme masrafları için 200 TRY, kırtasiye masrafları için 20 TRY ve posta giderleri için 50 TRY dâhil olmak üzere, başvurusu için yaptığı masraf ve giderler bağlamında 4.990 TRY (yaklaşık 1.425 avro) talep etmektedir. Talebini desteklemek amacıyla başvuran, 4.720 TRY tutarında olan bir avukatlık ücret makbuzu ibraz etmektedir.

70. Hükümet, başvuranın taleplerini kabul etmemektedir.

71. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvurana, yalnızca masraf ve giderlerinin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masraflar iade edilebilmektedir.

72. Somut olayda, elinde bulunan belgeleri ve kendi içtihadını dikkate alarak, Mahkeme, bütün masraflar için başvurana 1.350 avro ödenmesinin uygun olacağı kanaatine varmaktadır.

C. Gecikme faizi

73. Mahkeme, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. ve 3. fıkraları bağlamındaki şikâyetlere ilişkin kısmının kabul edilebilir olduğuna ve geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edildiğine;
4. a) Davalı devletin, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararın kesinleşeceği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere, başvurana aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna:
  - i. Ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak, 9.250 avro (dokuz bin iki yüz elli avro),
  - ii. Başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için 1.350 avro (bin üç yüz elli avro);

b) Yukarıda anılan sürenin bitiminden itibaren ve ödeme tarihine kadar, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere bu süre boyunca uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek basit faiz oranının uygulanmasının uygun olduğuna;

5. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş; ardından Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 5 Nisan 2016 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Julia Laffranque

Başkan